

Romeinen – hoofdstuk 2

Andrew Wommack

*Vertaling Bible Commentary van Andrew Wommack
Wiebrig Calderhead, 2008*

(Om in Word naar een eindnoot te springen: plaats de cursor bij de eindnootverwijzing, kies Beeld (menubalk) – voetnoten. Om terug te gaan naar de tekst: zet de cursor in de eindnoot, klik rechts, kies "Ga naar eindnoot")

Hoofdstuk 2

1 Daarom zijt gij, o mens, wie gij ook zijt, niet te verontschuldigen, wanneer gij oordeelt. Want waarin gij een ander oordeelt, veroordeelt gij uzelf; want gij, die oordeelt, bedrijft dezelfde dingen.

Opmerking 1 bij Romeinen 2:1: In het vorige hoofdstuk had Paulus afdoende bewezen dat de heidenen schuldig waren voor God. Ze hadden geen excuus voor hun verachtelijke daden (Rom. 1:20)¹. Ongetwijfeld behaagde dit de Joden. Dit was precies wat zij geloofden en wat zij hadden aangevoerd. Ze waren van mening dat heidenen niet gered konden worden, tenzij ze zich tot het Jodendom bekeerden en de wet van Mozes in acht namen (met name de wet van de besnijdenis).

Nadat Paulus echter ten volle gebruik had gemaakt van het vooroordeel van de Joden, richt hij nu zijn betoog op de Joden door hen te laten zien dat zij net zo schuldig zijn, of zelfs schuldiger dan de heidenen. Hij beëindigt dit hoofdstuk door te stellen dat het geloof van de heidenen beter is dan de Joodse besnijdenis en hij komt tot de slotsom dat een ware Jood uit geloof is geboren, niet uit het vlees (Rom. 2:28-29)².

Dit tweede hoofdstuk bewijst dus dat de Joden, of een religieus persoon, net zo schuldig voor God staan als de heidenen. In het derde hoofdstuk vat Paulus dit alles samen door te verkondigen dat iedereen – Jood of heiden, omdat ze beiden in hetzelfde bootje zitten – gered kan worden door één methode, namelijk door geloof.

Opmerking 2 bij Romeinen 2:1: Vanuit een menselijk perspectief hebben sommige mensen een niveau van heiligheid bereikt dat hen het recht geeft om anderen te oordelen. Maar vanuit het gezichtspunt van God zijn we allen zondaars en de ene zondaar heeft geen geldige reden om een medezondaar te veroordelen (zie opmerking 46 bij Matt. 7:1)³. We zondigen misschien niet allemaal in dezelfde mate, maar we zijn schuldig aan het breken van de wet (Jak. 2:10)⁴ en daarom zijn we niet gekwalificeerd om een oordeel te vellen.

Bovendien is het zo dat als iemand een ander veroordeelt, hij aantoonbaar dat hij kennis heeft van goed en kwaad en daarom kan hij zich niet langer beroepen op onwetendheid van zijn eigen overtredingen. Zoals in vers 2 wordt uitgelegd, doen we er beter aan om God de rechter te laten zijn.

Opmerking 3 bij Romeinen 2:1: Het Griekse woord dat drie keer in dit vers en een keer in vers 3 met "oordeelt" is vertaald is "krino". Dit spreekt van een streng, veroordelend soort oordelen waartegen in Matteüs 7:1 wordt gewaarschuwd.⁵ Er is een Grieks woord "anakrino" dat "onderscheiding, beoordeling" betekent, wat in de Schrift wordt aangemoedigd (zie nogmaals opmerking 46 bij Matt. 7:1).

2 Wij weten echter, dat het oordeel Gods onpartijdig gaat over hen, die zulke dingen bedrijven.

3 Rekent gij wellicht hierop, o mens, die oordeelt over hen, die zulke dingen bedrijven, en ze zelf doet, dat gij het oordeel Gods ontgaan zult?

Opmerking 4 bij Romeinen 2:3: Deze vrome Joden hadden met Paulus kunnen redeneren dat zij niet dezelfde zonden bedreven die deze heidenen deden, maar in feite deden ze dat wel. Ze mochten dan geen afgoden hebben aanbeden, maar ze waren hebzuchtig en Kolossenzen 3:5 laat zien dat dit een vorm van afgoderij is.⁶ Ze mochten dan geen overspel hebben gepleegd, maar in hun hart hadden ze wellust, waarvan Jezus zei dat dit gelijkstond aan overspel (Matt. 5:28)⁷. Ze mochten dan niemand hebben vermoord, maar ze hadden gehaat, wat dezelfde wortel is van deze zonde (Matt. 5:21-22)⁸.

Als je er op deze manier naar kijkt, dan verdwijnt het oordeel over anderen en komt de genade van God aan het licht.

4 Of veracht gij de rijkdom van zijn goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid, en beseft gij niet, dat de goedertierenheid Gods u tot boetvaardigheid leidt?

Opmerking 5 bij Romeinen 2:4: Dit is een radicale verklaring die de Joden in de tijd van Paulus en de religieuze wettische Christenen in onze tijd verwerpen. Ze weigeren te aanvaarden dat de goedheid van God een voldoende motivatie is voor de mensen om zich van zonde af te keren. Ze houden vol dat vrees voor straf een veel betere drijfveer is.

Het is waar dat voor de meeste mensen vrees een bekendere drijfveer is. Zelfs iemand die verloren is of een vleselijke Christen kan zich iets voorstellen bij vrees en daarop reageren. Maar zoals in 1 Joh. 4:18 staat, houdt vrees verband met straf.⁹ Degenen die uit vrees op God reageren zullen ook gekweld worden door twijfel en oordeel of ze wel genoeg hebben gedaan. Vrees zal sommigen naar God drijven, maar het is minder dan liefde. Er is niets wat vrees kan bewerkstelligen dat liefde niet veel beter kan doen en zonder het neveneffect van kwelling.

Degenen die gedreven worden om God uit vrees te zoeken als de dingen niet goed gaan, zullen daarmee ophouden als de dingen wel goed gaan. Zij worden degenen die alleen maar bidden als ze in moeilijkheden zijn. Degenen die tot God komen vanwege Zijn goedheid zullen God zien als de bron van hun succes en zullen God ook in slechte tijden blijven dienen.

De wereld, en met name de religie, heeft negatieve redenen gebruikt om mensen te motiveren. Het evangelie gebruikt de positieve redenen van Gods grote liefde om

mensen tot God te trekken. We moeten ons denken vernieuwen en ons aansluiten bij het denken van God.

5 Maar in uw weerbarstigheid en onboetvaardigheid van hart hoopt gij u toorn op tegen de dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods,

Opmerking 6 bij Romeinen 2:5: De apostel Jakobus schreef: "Want onbarmhartig zal het oordeel zijn over hem, die geen barmhartigheid bewezen heeft; barmhartigheid (echter) roemt tegen het oordeel." (Jak. 2:13) Aan degenen die barmhartigheid bewijzen, zal barmhartigheid bewezen worden. Maar degenen die een verhard hart hebben en onbarmhartig zijn zullen ditzelfde oogsten als ze voor de rechterstoel van God staan.

6 die een ieder vergelden zal naar zijn werken:

Opmerking 7 bij Romeinen 2:6: De verzen 6-16 spreken over het laatste oordeel van God aan het einde van deze wereld. De Heer zal ons oordelen en een ieder vergelden naar zijn werken. Hoewel dit waar is, hebben sommigen deze teksten gebruikt om het tegenovergestelde te bedoelen van wat Paulus hier in deze context zegt.

Uit de context kunnen we opmaken dat Paulus predikt dat zowel Joden als heidenen hebben gezondigd en de heerlijkheid van God derven (Rom. 3:23)¹⁰. Daarom kan niemand door zijn daden worden gered (Rom. 3:20)¹¹. De enige manier om te worden gered is door geloof in Jezus en in wat Hij voor ons heeft gedaan (Rom. 3:24-28)¹². Daarom kunnen deze verzen niet tegenspreken wat Paulus al heeft gezegd door te beweren dat aanvaarding door God gebaseerd is op prestaties.

Nee, de werken die beloond zullen worden met eeuwig leven zijn de daden van geloof (Joh. 3:16)¹³. Alleen geloof redt, maar reddend geloof is nooit alleen. Waarachtig geloof wordt gevolgd door daden (Jak. 2:17-20)¹⁴. Het Griekse woord dat in vers 8 is vertaald met "on gehoorzaam" betekent "niet geloven (met opzet en met verdraaiing), ongelovig zijn". Het gaat hier dus over geloof, ook al wordt er gesproken van werken.

Daarom zullen zij die door geloof volharden in het goeddoen (vers 7) eeuwig leven ontvangen. Maar degenen die door hun verwerping van Gods genade on gehoorzaam zijn aan de waarheid (de waarheid niet geloven), zullen toorn, gramschap, verdrukking en benauwdheid te wachten staan (verzen 8-9).

7 hun, die, in het goeddoen volhardende, heerlijkheid, eer en onvergankelijkheid zoeken, het eeuwige leven;

8 maar hun, die zichzelf zoeken, der waarheid on gehoorzaam en der on gerechtigheid gehoorzaam zijn, wacht toorn en gramschap.

9 Verdrukking en benauwdheid (zal komen) over ieder levend mens, die het kwade bewerkt, eerst de Jood en ook de Griek;

10 maar heerlijkheid, eer en vrede over ieder, die het goede werkt, eerst de Jood en ook de Griek.

11 Want er is geen aanzien des persoons bij God.

12 Want allen, die zonder wet gezondigd hebben, zullen ook zonder wet verloren gaan; en allen, die onder de wet gezondigd hebben, zullen door de wet geoordeeld worden;

13 want niet de hoorders der wet zijn rechtvaardig bij God, maar de daders der wet zullen gerechtvaardigd worden.

14 Wanneer toch heidenen, die de wet niet hebben, van nature doen wat de wet gebiedt, dan zijn dezen, ofschoon zonder wet, zichzelf tot wet;

Opmerking 8 bij Romeinen 2:14: Hier gaat het over de intuïtieve kennis van God, zoals beschreven in hoofdstuk 1 (zie opmerking 2 bij Rom. 1:18)¹⁵.

15 immers, zij tonen, dat het werk der wet in hun harten geschreven is, terwijl hun geweten medegetuigt en hun gedachten elkander onderling aanklagen of ook verontschuldigen,

Opmerking 9 bij Romeinen 2:15: Ons geweten is dat gedeelte van ons dat medegetuigt van wat goed en slecht is. Dit gebeurt omdat onze gedachten ons ofwel aanklagen, of ons verontschuldigen. Ons geweten is een deel van onze ziel (zie opmerking 2 bij Matt. 22:37)¹⁶, wat kan worden afgeleid uit het feit dat zelfs het geweten van een Christen kan worden besmet (1 Kor. 8:7)¹⁷, kwaad kan zijn (Heb. 10:22)¹⁸ en zwak kan zijn (1 Kor. 8:10)¹⁹, wat de wedergeboren geest niet kan zijn (zie opmerking 3 bij Matt. 26:41)²⁰.

Een goed geweten is essentieel voor het geloof. Zonder een goed geweten lijdt ons geloof schipbreuk (1 Tim. 1:19)²¹. Een goed geweten brengt vrijmoedigheid voort (1 Joh. 3:21; Heb. 10:35)²². Een slecht geweten veroordeelt ons (1 Joh. 3:20)²³.

Het is mogelijk dat God de mens zonder geweten heeft geschapen en dat het geweten werd verkregen door de boom van kennis van goed en kwaad. De naam van deze boom is beschrijvend voor de functie van het geweten.

Naar het woord "geweten" wordt in de NBG51 in het Nieuwe Testament 23 keer in 22 verzen verwezen (Hand. 23:1; 24:16; Rom. 2:15; 9:1; 13:5; 1 Kor. 8:7, 10, 12, 28, 29; 2 Kor. 1:12; 4:2; 5:11; 1 Tim. 1:5, 19; 3:9; 4:2; 2 Tim. 1:3; Ti. 1:15; Heb. 13:18; 1 Pet. 3:16, 21)²⁴ en er komt een keer het woord "gewetensvraag" voor (1 Kor. 10:25)²⁵. In de Statenvertaling zijn er nog eens zes verzen waarin het woord "geweten" wordt gebruikt (Joh. 8:9; Heb. 9:9; 9:14; 10:2; 10:22; 1 Pet. 2:19)²⁶.

16 ten dage, dat God het in de mensen verborgene oordeelt volgens mijn evangelie, door Christus Jezus.

Opmerking 10 bij Romeinen 2:16: Dit is nogal een verklaring over de echtheid van het evangelie dat Paulus predikte. God kreeg Zijn begrip van het evangelie niet van Paulus, maar Paulus ontving de openbaring van het evangelie van God. Hij was hier zo zeker van dat hij verklaringen zoals deze kon maken en zoals die in Galatan 1:8-12.²⁷

17 Indien gij u dan Jood laat noemen, steunt op de wet, u beroemt op God,

Opmerking 1 bij Romeinen 2:17: Het is juist dat aan de Joden het Woord van God was gegeven en dat gaf hen een superieure kennis van God. Aangezien zij zich echter niet aan de wet hadden gehouden, waren zij door hun superieure kennis meer rekenschap verschuldigd dan andere mensen (zie opmerking 5 bij Luc. 12:48)²⁸.

18 zijn wil kent, weet te onderscheiden waarop het aankomt, daar gij onderricht in de wet geniet,

19 en u overtuigd houdt, dat gij een leidsman van blinden zijt, een licht voor hen, die in duisternis zijn,

20 een opvoeder van onverstandigen en een leermeester van onmondigen, daar gij in de wet de belichaming der kennis en der waarheid bezit, –

21 hoe nu, gij, die een ander onderwijst, onderwijst gij uzelf niet? Gij, die predikt, dat men niet stelen mag, steelt gij?

Opmerking 2 bij Romeinen 2:21: De Joden gingen er prat op dat zij de wet hielden, maar er was geen enkele Jood die zich erop kon beroemen dat hij de wet volmaakt had gehouden (zie opmerking 4 bij Marc. 10:20)²⁹. “Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods” (Rom. 3:23). Paulus haalt drie gebieden naar voren waarin zij zich beroemden op hun eigen heiligheid, maar hij onthult dat zij juist in deze gebieden in feite zondaars waren.

Ze beroemden zich erop dat ze niet stalen, maar Paulus onthult dat ze dat wel deden. Jezus bestrafte de Farizeeën dat ze stalen.³⁰ Dit is niet de gewoonlijke soort diefstal, maar wat wij een “witte boorden”-misdad zouden noemen.

Paulus zei dat ze overspelig waren (vers 22), hoewel zij zich erop beroemden dat ze geen overspel pleegden. Ook al was het aan niets anders, dan waren ze schuldig aan geestelijk overspel (Jak. 4:4)³¹ en Jezus had onthuld dat overspel ook een zonde van het hart was, zelfs als er geen daad uit voortkwam (Matt. 5:28)³².

Ze dachten ook dat ze geen afgoden aanbaden (vers 22), maar ook op dit punt overtuigde Paulus hen van het tegendeel. Hij gebruikt het woord ‘tempelroof’, waarmee hij een rechtstreekse toespeling maakt op hun hebzucht, wat afgoderij is (Kol. 3:5)³³.

Daarom waren ze, evenals de heidenen, zondaars, ook al hadden ze een vorm van vroomheid, en hun huichelarij gaf de heidenen een reden om God te lasteren. Dit bracht Paulus ertoe om te verklaren dat de aanspraak van de Joden op een speciaal verbond met God ongeldig werd gemaakt doordat zij de wet braken. In het derde hoofdstuk van de brief aan de Romeinen trekt Paulus de conclusie dat iedereen, zowel Jood als heiden, in dezelfde zondige toestand verkeert en dezelfde redding door Christus nodig heeft.

22 Die overspel verbiedt, doet gij overspel? Die gruwet van de afgoden, pleegt gij tempelroof?

23 Die u op de wet beroemt, onteert gij God door uw overtreden van de wet?

24 Want de naam Gods wordt om u gelasterd onder de heidenen, gelijk geschreven staat.

25 Want besneden te zijn heeft wel betekenis, indien gij de wet volbrengt, maar indien gij een overtreder van de wet zijt, is uw besnijdenis tot onbesnedenheid geworden.

Opmerking 3 bij Romeinen 2:25: Als de Jood zich volmaakt kon houden aan de wet die was verzegeld met het zegel van de besnijdenis, dan zou hij hiermee iets voor hebben op anderen. Maar dat is nooit gebeurd en kan ook nooit gebeuren. Niemand kan de wet houden, en de wet was ook niet gegeven om toegang te bieden tot God (zie opmerking 2 bij Matt. 19:17)³⁴. Omdat geen enkele Jood zich volmaakt aan de wet heeft gehouden, zijn zij daarom in de ogen van God hetzelfde als onbesnedenen.

26 Zal dan, indien de onbesnedenen de eisen der wet in acht neemt, zijn onbesnedenheid niet voor besnijdenis gelden?

Opmerking 4 bij Romeinen 2:26: Merk op dat Paulus niet zei dat de onbesnedenen de wet in acht nemen. In plaats daarvan zegt hij dat ze de "eisen", oftewel de gerechtigheid van de wet in acht nemen (vers 26) en de wet "volbrengen" (vers 27). Er is een verschil. Iemand kan de gerechtigheid van de wet volbrengen door geloof in Jezus, maar niemand, Jood noch heiden, kan de wet volbrengen.

27 Dan zal de van nature onbesnedenen, doordat hij de wet volbrengt, u oordelen, die, hoewel in het bezit van letter en besnijdenis, een overtreder van de wet zijt.

28 Want niet hij is een Jood, die het uiterlijk is, en niet dát is besnijdenis, wat uiterlijk, aan het vlees, geschiedt,

Opmerking 1 bij Romeinen 2:28: Zoals met zoveel geboden van het Oude Testament was besnijdenis een uiterlijk symbool of teken van een grotere innerlijke realiteit. Paulus gebruikt de term "teken" in Romeinen 4:11 met verwijzing naar de besnijdenis van Abraham.³⁵ De Joden van de eerste eeuw hadden de besnijdenis van het hart genegeerd en hadden al hun aandacht gericht op het vlees (1 Sam. 16:7)³⁶. Paulus verduidelijkt dat de gesteldheid van het hart iemand een kind van God maakt, niet het vlees.

29 maar hij is een Jood, die het in het verborgen is, en de (ware) besnijdenis is die van het hart, naar de Geest, niet naar de letter. Dan komt zijn lof niet van mensen, maar van God.

Opmerking 2 bij Romeinen 2:29: Dit is een opmerkelijke verklaring. Paulus zegt hier dat degenen die wedergeboren zijn door geloof in Jezus in hun hart zijn besneden (Kol. 2:11-12)³⁷ en de ware Joden zijn. Ze hebben niet de Joodse nationaliteit of religie, maar ze zijn het ware volk van God. In Romeinen 9 gaat Paulus hier in meer detail op in, en dan toont hij duidelijk aan dat de heidenen die door wedergeboorte met Christus zijn verenigd nu Gods volk zijn. Paulus maakte hetzelfde punt in de brief aan de Galaten waar hij zegt dat ieder die door geloof in Jezus is gered nu het zaad van Abraham is en naar de belofte een erfgenaam (Gal. 3:16, 22, 26-29)³⁸. Dit laat er geen twijfel over bestaan dat de gemeente nu het uitverkoren volk van God is.

Dit betekent niet dat God de Joden verlaten heeft. Paulus behandelt deze kwestie ook in Romeinen 9. Er zijn nog steeds profetieën die op de fysieke staat Israël betrekking hebben en die nog vervuld zullen worden. Maar de gemeente van het Nieuwe Testament, samengesteld uit Joden en heidenen, is nu het koninkrijk van God op aarde.

Opmerking 3 bij Romeinen 2:29: Wat Paulus hier zegt plaatst definitief de geest in het hart van de mens. Dit heeft sommigen ertoe gebracht te geloven dat het hart en de geest hetzelfde zijn, maar 1 Petrus 3:4 verwijst naar de geest van de mens als de verborgen mens van het hart.³⁹ Hiermee zegt hij dat de geest slechts een gedeelte van het hart bevat. Het hart van de mens bestaat feitelijk uit twee delen, de ziel en de geest. Daarom zegt de Schrift dat een hart innerlijk verdeeld kan zijn (Jak. 4:8)⁴⁰ en dat we met ons ganse hart moeten geloven (Hand. 8:37)⁴¹ en niet met slechts een gedeelte (zie opmerking 3 bij Matt. 12:34)⁴².

Opmerking 4 bij Romeinen 2:29: Het Griekse woord dat hier is gebruikt voor "letter" is "gramma" wat letterlijk betekent: "een schrijven, d.w.z. een brief, epistel, boek, enz." Paulus zegt hier dat besnijdenis iets geestelijks is in plaats van iets natuurlijks. Ware besnijdenis is een wedergeboren natuur en niet een merkteken aan het vlees.

Eindnoten Romeinen – hoofdstuk 2:

(Om in Word terug te gaan: zet de cursor in de eindnoot, klik rechts, kies "Ga naar eindnoot")

¹ Rom. 1:20 Want hetgeen van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, wordt sedert de schepping der wereld uit zijn werken met het verstand doorzien, zodat zij geen verontschuldiging hebben.

² Rom. 2:28-29 Want niet hij is een Jood, die het uiterlijk is, en niet dát is besnijdenis, wat uiterlijk, aan het vlees, geschiedt, maar hij is een Jood, die het in het verborgen is, en de (ware) besnijdenis is die van het hart, naar de Geest, niet naar de letter. Dan komt zijn lof niet van mensen, maar van God.

³ *Matt. 7:1 Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt.*

Opmerking 46 bij Matt. 7:1: Bij andere gelegenheden vertelde Jezus de mensen wel om te oordelen (Luc. 12:57; Joh. 7:24). De discipelen vertelden de mensen om te oordelen (Hand. 4:19; Rom. 14:13; 1 Kor. 5:12; 6:2; 10:15; 11:13; 14:29). Paulus oordeelde (1 Kor. 5:3; 2 Kor. 5:14). Er zijn veel voorbeelden dat mensen oordelen. Paulus bad dat onze liefde steeds meer overvloedig moge zijn in helder inzicht en alle fijngevoeligheid (Fil. 1:9), wat een oordeel inhoudt (Engels: judgment). In het licht van al deze tekstplaatsen is het duidelijk dat er een goed en een slecht soort oordelen moet zijn. In Lucas 12:56-57 gebruikt Jezus de woorden "onderkennen" en "oordelen" door elkaar heen. Oordelen kan veel dingen betekenen, vanaf "veroordelen" tot "evalueren, ergens een mening over vormen, overwegen". Er is zeker niets verkeerd met het onderkennen of inschatten van een situatie of een persoon. Integendeel, we moeten de geesten beproeven (1 Joh. 4:1). Oordelen, als het wordt gedaan om iets te onderscheiden, is goed. Het veroordelende soort oordeel is verkeerd. Dit wordt in andere tekstplaatsen aan de kaak gesteld (Rom. 14:4, 10, 13; Jak. 4:11) vanwege de redenen zoals in Matteüs 5:22 staan. We kunnen God de rechter zijn van de mensen en weten dat Zijn oordeel onpartijdig is (Rom. 2:2; Openb. 20:13). Merk ook op dat in deze tekstplaatsen Jezus niet het oordeel verbiedt, maar dat Hij er juist voor waarschuwt om voorzichtig te zijn met ons oordeel, omdat wij overeenkomstig geoordeeld zullen worden. Dit is hetzelfde principe dat in Romeinen 2:1-3 en Jakobus 2:12-13 staat. Er zijn bepaalde gevallen waar we een veroordelend vonnis moeten uitspreken, zoals Paulus deed (1 Kor. 5:3-5; 1 Tim. 1:20) of zoals tegenwoordig een rechter zou doen. Voorgangers en oudsten hebben tot taak om leden van de gemeente te bestraffen en zelfs te disciplineren (1 Tim. 5:20; Openb.. 2:12-16,18-20), maar het is niet iets waar luchthartig mee kan worden omgegaan. Deze waarschuwing noopt ons om er zeker van te zijn dat we van God hebben gehoord en dat we niet gewoon maar lucht geven aan onze eigen frustraties.

⁴ Jak. 2:10 Want wie de gehele wet houdt, maar op één punt struikelt, is schuldig geworden aan alle (geboden).

⁵ Matt. 7:1-2 Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt; want met het oordeel, waarmee gij oordeelt, zult gij geoordeeld worden, en met de maat, waarmee gij meet, zal u gemeten worden.

⁶ Kol. 3:5 Doodt dan de leden, die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij.

⁷ Matt. 5:28 Maar Ik zeg u: Een ieder, die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd.

⁸ Matt. 5:21-22 Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet doodslaan; en: Wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht. Maar Ik zeg u: Een ieder, die in toorn leeft tegen zijn broeder, zal vervallen aan het gerecht. Wie tot zijn broeder zegt: Leeghoofd, zal vervallen aan de Hoge Raad, en wie zegt: Dwaas, zal vervallen aan het hellevuur.

⁹ 1 Joh. 4:18 Er is in de liefde geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees uit; want de vrees houdt verband met straf en wie vreest, is niet volmaakt in de liefde.

¹⁰ Rom. 3:23 Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods.

¹¹ Rom. 3:20 daarom, dat uit werken der wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want wet doet zonde kennen.

¹² Rom. 3:24-28 en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus. Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen, daar Hij de zonden, die tevoren onder de verdraagzaamheid Gods gepleegd waren, had laten worden – om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is. Waar blijft het roemen dan? Het is uitgesloten. Door welke wet? Der werken? Neen, maar door de wet van geloof. Want wij zijn van oordeel, dat de mens door geloof

gerechtvaardigd wordt, zonder werken der wet.

¹³ Joh. 3:16 Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.

¹⁴ Jak. 2:17-20 Zo is het ook met het geloof: indien het niet met werken gepaard gaat, is het, op zichzelf genomen, dood. Maar, zal iemand zeggen: Gij hebt geloof en ik heb werken. Toon mij dan uw geloof zonder de werken, en ik zal u mijn geloof tonen uit mijn werken. Gij gelooft, dat God één is? Daaraan doet gij wèl, (maar) dat geloven de boze geesten ook en zij sidderen. Wilt gij weten, gij dwaze mens, dat het geloof zonder de werken niets uitwerkt?

¹⁵ Rom. 1:18 Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden,

Opmerking 2 bij Romeinen 1:18: In Romeinen 1:18-20 verklaart Paulus dat God Zichzelf aan de hele mensheid heeft geopenbaard. De schriften van het Oude Testament zeggen dat God Zich door de natuur aan iedereen heeft geopenbaard (Ps. 19:2-3), maar Paulus verklaart hier dat er bij ieder mens een intuïtieve openbaring is van God.

In deze verzen zijn er vijf woorden die de omvang beschrijven waarmee God Zichzelf aan de mensheid heeft geopenbaard en die de moeite waard zijn om aandacht aan te geven. Ieder van deze vijf woorden zouden op zichzelf al een sterk argument zijn voor wat Paulus vertelt. De combinatie van deze woorden in slechts twee zinnen benadrukken echter de zekerheid van wat Paulus beweert.

Het gebruik van het woord “alle” in vers 18 laat de omvang zien waarmee God Zichzelf heeft geopenbaard. God heeft een getuigenis in ieder mens geplaatst tegen alle goddeloosheid en ongerechtigheid.

In vers 19 is het Griekse woord dat hier is vertaald met “openbaar” en met “geopenbaard” het woord “phaneroo”, wat betekent “duidelijk maken, zichtbaar, kenbaar, merkbaar maken, manifesteren, laten zien”.

Dit woord maakt zeer duidelijk dat deze instinctieve of intuïtieve kennis niet zo subtiel is dat het over het hoofd kan worden gezien. God geeft ieder mens het recht om te kiezen, maar er kan geen twijfel over bestaan dat ieder mens ooit eens duidelijk de fundamentele waarheden van het bestaan van God heeft gezien en begrepen.

In vers 20 zegt Paulus dat deze innerlijke kennis van God ervoor zorgt dat ieder mens de onzichtbare dingen van God met het verstand kan doorzien. Het Griekse woord dat met “doorzien” is vertaald is “kathorao”, wat betekent: “volledig aanschouwen, duidelijk bevatten”. Dit laat er geen twijfel over bestaan dat ieder mens die ooit op aarde heeft gewandeld een duidelijke openbaring van God heeft gehad. Het gebruik van het woord “verstand” benadrukt dat God de mensen niet alleen kennis heeft gegeven, maar ook dat de mens die kennis kan begrijpen.

Daarom zal niemand op de dag des oordeels voor God staan en kunnen zeggen: “God is niet rechtvaardig”. Hij heeft iedereen die ooit heeft geleefd, ongeacht hoe ver of geïsoleerd iemand heeft gewoond, de gelegenheid gegeven om Hem te kennen. Ieder is zonder verontschuldiging.

Iemand zou nu kunnen zeggen: “Als dit waar is, waarom zien we dan niet meer van deze intuïtieve kennis van God in de levens van degenen die het evangelie niet hebben gehoord?” Paulus geeft hierop het antwoord in de verzen 21-23.

¹⁶ Matt. 22:37 Hij zeide tot hem: Gij zult de Here, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand.

Opmerking 2 bij Matt. 22:37: Het woord “ziel” is in het Grieks “psuche”, dat vertaald wordt met “hart, leven, verstand, en ziel.” De Schrift vertelt ons dat de ziel kennis nodig heeft (Spr. 2:10; 19:2; 24:14), de ziel weet (Ps. 139:14), de ziel overweegt en koestert plannen (Ps. 13:3), herinnert (Klaagl. 3:20), kiest (Job 7:15), weigert (Job 6:7), zoekt (1 Kron. 22:19), verbindt zich of neemt een besluit (Num. 30), heeft lief (1 Sam. 18:1; Ps. 42:2; Hoogl. 1:7), haat (2 Sam. 5:8; Ps. 107:18), heeft vreugde (Ps. 86:4; Jes. 61:10), treurt (Ri. 10:16) en wenst (Deut. 14:26; 1 Sam. 20:4).

Deze tekstplaatsen laten zien dat het denken het voornaamste en leidende deel van de ziel is, gevolgd door de wil en emoties. We kunnen de ziel ook beschrijven als het verborgen deel van alle bestaande wezens, of wat de meeste mensen de persoonlijkheid noemen. De ziel is het middelpunt van de gevoelens en emoties, begeerte en wensen, evenals het zintuiglijke waarnemen en het geweten (1 Sam. 30:6; 2 Sam. 13:39; 2 Kon. 4:27; 23:3; Ps. 107:5,9,18,26; Matt. 26:38; Marc. 12:33; Joh. 12:27; Heb. 4:12; 10:38).

De ziel kan ook spreken van de totaliteit van een persoon – zijn totale wezen of zelf (Luc. 12:19; Hand. 2:43; 3:23; 1 Pet. 3:20). Het gebruik van het Griekse woord in het Nieuwe Testament kan als volgt worden geanalyseerd:

* het natuurlijke leven van het lichaam van een mens (Luc. 12:22; Hand. 20:10);

* het onzichtbare of onstoffelijke deel van een mens (Matt. 10:28; Hand. 2:27);

* het lichaamloze deel van de mens (Openb. 6:9);

* de zetel van de persoonlijkheid die waarneemt, weerspiegelt, wenst en voelt (Matt. 11:29; Luc. 1:46; 2:35; Hand. 14:22);

* het middelpunt van de wil en doel (Matt. 22:37; Hand. 4:32);

* het middelpunt van begeerte en wens (Openb. 18:14);

* de totaliteit van een persoon (Hand. 2:41,43; Rom. 2:9; Jak. 5:20; 1 Pet. 3:20; 2 Pet. 2:14);

* en de verborgen mens of innerlijke mens (Luc. 21:19; 1 Pet. 2:11; 3 Jn. 2).

De ziel en het lichaam worden niet wedergeboren (zie opmerking 2 bij Joh. 3:3). De geest van de mens wordt bij de redding volkomen nieuw (2 Kor. 5:17). Hoewel iedere gelovige dus dezelfde wonderbaarlijke geestelijke wedergeboorte ontvangt, zullen de zichtbare resultaten van die innerlijke verandering per persoon verschillen naarmate hij zijn denken vernieuwt (Rom. 12:1-2).

¹⁷ 1 Kor. 8:7 Maar niet bij allen is die kennis. Want sommigen, in hun geweten nog niet los van de afgod, eten (dit vlees) als afgodenoffer en hun geweten, dat zwak is, wordt erdoor besmet.

¹⁸ Heb. 10:22 laten wij toetreden met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, met een hart, dat door besprenging gezuiverd is van besef van kwaad, en met een lichaam, dat gewassen is met zuiver water.

¹⁹ 1 Kor. 8:10 Want indien iemand u, die kennis hebt, (aan tafel) ziet aanliggen in een afgodentempel, zal hij met zijn zwak geweten dan niet gestijfd worden tot het eten van offervlees?

²⁰ *Matt. 26:41 Waakt en bidt, dat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.*

Opmerking 3 bij Matt. 26:41: Onze geest is niet ons probleem. De wedergeboren Christen ontvangt bij de bekering een nieuwe geest (2 Kor. 5:17) die net als die van Jezus is (1 Joh. 4:17), omdat het de Geest van Jezus is (Rom. 8:9; Gal. 4:6). Onze wedergeboren geest is altijd gewillig om Gods wil te doen. Ons vlees is juist het probleem.

Het vlees, zoals Jezus dit woord hier gebruikt, bestaat niet alleen uit ons fysieke lichaam, maar het beschrijft ook het ziel-deel van ons (zie opmerking 2 bij Matt. 22:37). God heeft aan iedere gelovige alles gegeven wat nodig is om in overwinning te wandelen, maar "we hebben deze schat in aarden vaten" (2 Kor. 4:7). Dit wil zeggen dat onze geest, waarin God al Zijn kracht en heerlijkheid heeft neergelegd, opgesloten is in ons vlees.

Dat betekent niet dat we niet uit deze goddelijke bron kunnen putten. Naarmate we ons denken vernieuwen (Rom. 12:2) en naar het Woord van God handelen (Jak. 2:20), kunnen we deze goddelijke stroom door onze fysieke lichamen ervaren. Maar evenals in het fysieke onze spieren moeten worden gebruikt om toe te nemen in sterkte, moeten onze ziel- en fysieke delen geoefend worden in godsvrucht (1 Tim. 4:7-8). Gebed is een belangrijke manier om onszelf in godsvrucht te oefenen, en daarom maande Jezus Zijn discipelen aan om te waken en met Hem te bidden.

²¹ 1 Tim. 1:18-19 Deze opdracht vertrouw ik u toe, mijn kind Timoteüs, overeenkomstig de profetieën, die vroeger aangaande u zijn uitgesproken, opdat gij, u daarnaar richtend, de goede strijd strijdt met geloof en met een goed geweten. Omdat sommigen dit hebben verworpen, heeft hun geloof schipbreuk geleden.

²² 1 Joh. 3:21 Geliefden, als ons hart ons niet veroordeelt, hebben wij vrijmoedigheid tegenover God. Heb. 10:35 Geeft dan uw vrijmoedigheid niet prijs, die een ruime vergelding heeft te wachten.

²³ 1 Joh. 3:19-20 Hieraan zullen wij onderkennen, dat wij uit de waarheid zijn en voor Hem ons hart overtuigen, dat, indien ons hart (ons) veroordeelt, God meerder is dan ons hart en kennis heeft van alle dingen.

²⁴ Hand. 23:1 En Paulus, de ogen op de Raad gericht, zeide: Mannen broeders, ik voor mij heb een volkomen zuiver **geweten** voor God over mijn gedrag in het openbaar tot op deze dag.

Hand. 24:16 En hierin oefen ik mijzelf, altijd een onergerlijk **geweten** te hebben voor God en de mensen.

Rom. 2:15 immers, zij tonen, dat het werk der wet in hun harten geschreven is, terwijl hun **geweten** medegetuigt en hun gedachten elkander onderling aanklagen of ook verontschuldigen,

Rom. 9:1 Ik spreek de waarheid in Christus, ik lieg niet, want mijn **geweten** betuigt mij dit mede door de heilige Geest:

Rom. 13:5 Daarom is het nodig zich te onderwerpen, niet slechts om de toorn, maar ook om des **gewetens** wil.

1 Kor. 8:7 Maar niet bij allen is die kennis. Want sommigen, in hun **geweten** nog niet los van de afgod, eten (dit vlees) als afgodenoffer en hun geweten, dat zwak is, wordt erdoor besmet.

1 Kor. 8:10 Want indien iemand u, die kennis hebt, (aan tafel) ziet aanliggen in een afgodentempel, zal hij met zijn zwak **geweten** dan niet gestijfd worden tot het eten van offervlees?

1 Kor. 8:12 Door zó tegen de broeders te zondigen, en hun **geweten**, indien het zwak is, te kwetsen, zondigt gij tegen Christus.

1 Kor. 10:28 Doch indien iemand tot u zegt: Dat is gewijd vlees, eet het dan niet, om hem, die u dat te kennen gaf, èn om het **geweten**.

1 Kor. 10:29 Ik bedoel nu niet uw eigen **geweten**, maar dat van die ander. Want waartoe zou mijn vrijheid beoordeeld worden door eens anders **geweten**?

2 Kor. 1:12 Want dit is onze roem, het getuigenis van ons **geweten**, dat wij in heiligheid en reinheid Gods, niet in vleselijke wijsheid, maar in de genade Gods, in de wereld verkeerd hebben, in het bijzonder ten opzichte van u.

2 Kor. 4:2 maar hebben wij verworpen alle schandelijke praktijken, die het licht niet kunnen zien, daar wij niet met sluwheid omgaan of het woord Gods vervalsen, maar de waarheid aan het licht brengen en zo bij elk menselijk **geweten** onze eigen aanbeveling zijn voor het oog van God.

2 Kor. 5:11 Daar wij dan weten, hoezeer de Here te vrezen is, trachten wij de mensen te overtuigen; voor God echter is ons bedoelen openbaar en, naar ik hoop, is het ook in uw **geweten** openbaar.

1 Tim. 1:5 En het doel van (alle) vermaning is liefde uit een rein hart, uit een goed **geweten** en een ongeveinsd geloof.

1 Tim. 1:19 met geloof en met een goed **geweten**. Omdat sommigen dit hebben verworpen, heeft hun geloof schipbreuk geleden.

1 Tim. 3:9 maar het geheimenis des geloofs bewarend in een rein **geweten**.

1 Tim. 4:2 door de huichelarij van leugensprekers, die in hun eigen **geweten** gebrandmerkt zijn,

2 Tim. 1:3 Ik breng dank aan God, die ik, evenals mijn voorouders, met een rein **geweten** dien, dat ik u onophoudelijk mag gedenken in mijn gebeden, nacht en dag;

Tit. 1:15 Alles is rein voor de reinen, maar voor hen, die besmet en onbetrouwbaar zijn, is niets rein. Maar bij hen zijn zowel het denken als het **geweten** besmet.

Heb. 13:18 Bidt voor ons, want wij vertrouwen, dat wij een goed **geweten** hebben, daar wij in alle opzichten de rechte weg willen gaan.

1 Petr. 3:16 en met een goed **geweten**, opdat bij al het kwaad, dat men van u spreekt, zij, die uw goede wandel in Christus smaden, beschaamd gemaakt worden.

1 Petr. 3:21 Als tegenbeeld daarvan redt u thans de doop, die niet is een afleggen van lichamelijke onreinheid, maar een bede van een goed **geweten** tot God, door de opstanding van Jezus Christus,

²⁵ 1 Kor. 10:25 Al wat in de vleeshal te koop is, moogt gij eten, zonder navraag te doen uit gewetensbezwaar

²⁶ Joh. 8:9 (SV) Maar zij, *dit* horende, en door *hun* **geweten** overtuigd zijnde, gingen uit, de een na de ander, beginnende van de oudsten tot de laatsten; en Jezus werd alleen gelaten; en de vrouw in het midden staande. (NBG Maar toen zij dit hoorden, gingen zij één voor één weg, te beginnen bij de oudsten, en zij lieten Jezus alleen en de vrouw in het midden.)

Heb. 9:9 (SV) Welke was een afbeelding voor die tegenwoordige tijd, in welke gaven en slachtoffers geofferd werden, die degene, die de dienst verrichtte, niet konden heiligen naar het **geweten** (NBG Dit was een zinnebeeld voor de tegenwoordige tijd, in zoverre gaven en offers gebracht werden, die niet bij machte waren hem, die (God daarmede) dient, voor zijn **besef** te volmaken)

Heb. 9:14 (SV) Hoeveel te meer zal het bloed van Christus, Die door de eeuwige Geest Zichzelf Gode onbestraffelijk opgeofferd heeft, uw **geweten** reinigen van dode werken, om de levende God te dienen? (NBG hoeveel te meer zal het bloed van Christus, die door de eeuwige Geest Zichzelf als een smetteloos offer aan God gebracht heeft, ons **bewustzijn** reinigen van dode werken, om de levende God te dienen?)

Heb. 10:2 (SV) Anderszins zouden zij opgehouden hebben, geofferd te worden, omdat degenen, die de dienst verrichtten, geen **geweten** meer zouden hebben van de zonden, eenmaal gereinigd geweest zijnde (NBG Immers, zou anders het offeren daarvan niet opgehouden zijn, doordat degenen, die de dienst verrichtten, na eenmaal gereinigd te zijn, generlei **besef** van zonden meer hadden?)

Heb. 10:22 (SV) Zo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, *onze* harten gereinigd zijnde van het kwaad **geweten**, en het lichaam gewassen zijnde met rein water. (NBG laten wij toetreden met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, met een hart, dat door besprenging gezuiverd is van **besef** van kwaad, en met een lichaam, dat gewassen is met zuiver water.)

1 Pet. 2:19 (SV) Want dat is genade, indien iemand om het **geweten** voor God zwaarigheid verdraagt, lijdende ten onrechte. (NBG Want dit is genade, indien iemand, omdat hij met God **rekening houdt**, leed verdraagt, dat hij ten onrechte lijdt.)

²⁷ Gal. 1:8-12 Maar ook al zouden wij, of een engel uit de hemel, [u] een evangelie verkondigen, afwijkend van hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt! Gelijk wij vroeger reeds gezegd hebben, zeg ik thans nog eens: indien iemand u een evangelie predikt, afwijkend van hetgeen gij ontvangen hebt, die zij vervloekt!

Tracht ik thans mensen te winnen, of God? Of zoek ik mensen te behagen? Indien ik nog mensen trachtte te behagen, zou ik geen dienstknecht van Christus zijn. Want ik maak u bekend, broeders, dat het evangelie, hetwelk door mij verkondigd is, niet is naar de mens. Want ik heb het ook niet van een mens ontvangen of geleerd, maar door openbaring van Jezus Christus.

²⁸ *Luc. 12:48 Wie echter die wil niet heeft gekend en dingen heeft gedaan, die slagen verdienen, zal er weinige ontvangen. Van een ieder, wie veel gegeven is, zal veel geëist worden, en aan wie veel is toevertrouwd, van hem zal des te meer worden gevraagd.*

Opmerking 5 bij Luc. 12:48: Dit vers is één van de duidelijkste aanwijzingen in de Schrift over de verschillende maten van Gods oordeel naargelang de kennis van de persoon die de zonde heeft begaan. Het gehele hoofdstuk Leviticus 4 gaat over de zonden die in onwetendheid zijn begaan. Jezus zegt in Johannes 9:41: "Indien gij blind waart, zoudt gij geen zonde hebben; maar nu zegt gij: Wij zien; daarom blijft uw zonde." In Romeinen 5:13 staat: "Maar zonde wordt niet toegerekend als er geen wet is." Paulus zegt in 1 Timoteüs 1:13 dat hij genade had verkregen omdat hij "in onwetendheid en in ongeloof" had gezondigd. De zonde waar hij over sprak was laster tegen de Heilige Geest, waarover Jezus had geleerd dat dit onvergeeflijk is (Matt. 12:31, Marc. 3:20-30, zie opmerking 1 bij Matt. 12:31). Hieruit kunnen we zien dat in het geval van Paulus onwetendheid hem het recht gaf op een tweede kans. Als hij was doorgestaan met de laster nadat hij de waarheid had gezien (Hand. 9:5) dan zou hij vast en zeker de prijs hebben moeten betalen. Dat wil niet zeggen dat iemand die geen volledige openbaring van Gods wil heeft maar kan doen wat hij wil zonder dat hij daarvoor schuldig wordt gehouden. Leviticus 5:17 maakt duidelijk dat iemand, ook al zondigt hij uit onwetendheid, nog steeds schuldig is. Romeinen 1:18-20 openbaart dat er bij ieder mens een intuïtieve kennis is van Gods wil zodat zij kunnen weten dat er een God is. In ditzelfde hoofdstuk wordt verder uitgelegd dat mensen de waarheid hebben verworpen en verdraaid (verzen 21-32), maar dat God die heeft gegeven en dat er geen verontschuldiging voor hen is (vers 20). Psalm 19:1-4 zegt dat de schepping de heerlijkheid van God predikt en Zijn bestaan bewijst. Daarom zal iedereen voor de rechterstoel van God verschijnen. Er zullen echter verschillende soorten straffen zijn die overeenstemmen met de kennis die iemand heeft. "Wij weten echter, dat het oordeel Gods onpartijdig gaat over hen, die zulke dingen bedrijven"(Rom. 2:2).

²⁹ *Marc. 10:20 Hij zeide tot Hem: Meester, dat alles heb ik in acht genomen van mijn jeugd af.*

Opmerking 4 bij Marc. 10:20: Deze rijke jongeling zei dat hij vanaf zijn jeugd alle geboden in acht had genomen, maar dat was niet de waarheid. In Romeinen 3:23 staat: "allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God." Deze rijke jongeling kon oprecht hebben geloofd dat hij geen enkel gebod van God had gebroken, maar hij had het oprecht verkeerd.

Daarom vertelde Jezus hem om alles wat hij had te verkopen en het aan de armen te geven. Jezus liet hem zien dat hij het eerste gebod had gebroken, dat zegt: "Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben" (Exod. 20:3) en ook het tiende gebod, dat zegt: "Gij zult niet begeren" (Exod. 20:17). Het geld van deze man was zijn afgod geworden, zoals blijkt uit het feit dat hij ervoor koos om de opdracht van Jezus te verwerpen als het hem al zijn bezit zou kosten.

Jezus vroeg niet van Zacheüs (Luc. 19:1-10) of van andere rijke mannen om hun bezit te verkopen voordat ze Zijn discipelen konden worden. Eén van de zegeningen van de Heer die Hij aan de godvruchtige mensen gaf is juist rijkdom (Abraham – Gen. 13:2; 24:35; Isaak – Gen. 26:12-16; Jakob – Gen. 36:7; Jozef – Gen. 49:26; David – 1 Kron. 22:14-16; Salomo – 1 Kon. 3:13; 2 Kron. 1:12; 9:27). Jezus vertelde deze man om zijn goederen te verkopen en het aan de armen te geven omdat hij op zijn rijkdom vertrouwde (Marc. 10:24).

³⁰ Matt. 23:14 [Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars, want gij eet de huizen der weduwen op, terwijl gij voor de schijn lange gebeden uitspreekt. Daarom zult gij zwaarder oordeel ontvangen.]

³¹ Jak. 4:4 Overspeligen, weet gij niet, dat de vriendschap met de wereld vijandschap tegen God is? Wie dus een vriend der wereld wil zijn, wordt metterdaad een vijand van God.

³² Matt. 5:28 Maar Ik zeg u: Een ieder, die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd.

³³ Kol. 3:5 Doodt dan de leden, die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij.

³⁴ *Matt. 19:17 Hij zeide tot hem: Wat vraagt gij Mij naar het goede? Eén is de Goede. Maar indien gij het leven wilt binnengaan, onderhoud de geboden.*

Opmerking 2 bij Matt. 19:17: Waarom vertelde Jezus deze man om de geboden te onderhouden? Veel tekstplaatsen maken het duidelijk dat niemand voor het aangezicht van God gerechtvaardigd kan worden door het houden van de geboden (Hab. 2:4; Rom 3:20; 10:3-13; 11:6; Gal. 2:16; 3:1-3,7-14; Ef. 2:8-9; Ti. 3:4-

7). Jezus wist dit. Deze rijke jongeling wist dit echter niet. Hij was misleid in zijn denken dat er iets goeds was dat hij kon doen (Matt. 10:16) wat hem eeuwig leven zou kunnen kopen (zie opmerking 3 bij Joh. 6:28). De geboden (of de wet) waren nooit gegeven met het doel om redding voort te brengen, maar de bedoeling was juist om de mensen hun overvloedige zondigheid te laten zien (Rom. 3:20; 7:13), zodat we eraan zouden wanhopen om te proberen onszelf te redden en ons vertrouwen zouden stellen in een Verlosser (Gal. 3:21-25). Dit is precies waarvoor Jezus de geboden hier gebruikte. Deze rijke jongeling moest ofwel de wet volmaakt in acht nemen, of hij had een Verlosser nodig. Jezus wilde deze man bekeren van het vertrouwen in zichzelf door hem Gods volmaakte standaard te laten zien, waar niemand zich aan kon houden.

³⁵ Rom. 4:11 En het teken der besnijdenis ontving hij als het zegel der gerechtigheid van dat geloof, dat hij in zijn onbesneden staat bezat. Zo kon hij een vader zijn van alle onbesneden gelovigen, opdat hun [de] gerechtigheid zou worden toegerekend.

³⁶ 1 Sam. 16:7 Doch de HERE zeide tot Samuël: Let niet op zijn voorkomen noch op zijn rijzige gestalte, want ik heb hem verworpen. Het komt immers niet aan op wat de mens ziet; de mens toch ziet aan wat voor ogen is, maar de HERE ziet het hart aan.

³⁷ Kol. 2:11-12 In Hem zijt gij ook met een besnijdenis, die geen werk van mensenhanden is, besneden door het afleggen van het lichaam des vlezes, in de besnijdenis van Christus, daar gij met Hem begraven zijt in de doop. In Hem zijt gij ook mede opgewekt door het geloof aan de werking Gods, die Hem uit de doden heeft opgewekt.

³⁸ Gal. 3:16 Nu werden aan Abraham de beloften gedaan en aan zijn zaad. Hij zegt niet: en aan zijn zaden, in het meervoud, maar in het enkelvoud: en aan uw zaad, dat wil zeggen: aan Christus.

Gal. 3:22 Neen, de Schrift heeft alles besloten onder de zonde, opdat ten gevolge van het geloof in Jezus Christus de belofte het deel zou worden van hen, die geloven.

Gal. 3:26-29 Want gij zijt allen zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus. Want gij allen, die in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed. Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk: gij allen zijt immers één in Christus Jezus. Indien gij nu van Christus zijt, dan zijt gij zaad van Abraham, en naar de belofte erfgenamen.

³⁹ 1 Petr. 3:4 maar de verborgen mens uws harten, met de onvergankelijke (tooi) van een zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is in het oog van God.

⁴⁰ Jak. 4:8 Reinigt uw handen, zondaars, en zuivert uw harten, gij, die innerlijk verdeeld zijt.

⁴¹ Hand. 8:37 [En hij zeide: Indien gij van ganser harte gelooft, is het geoorloofd. En hij antwoordde en zeide: Ik geloof, dat Jezus Christus de Zoon van God is.]

⁴² *Matt. 12:34 Adderengebroed, hoe kunt gij, die slecht zijt, iets goeds zeggen? Want uit de overvloed des harten spreekt de mond.*

Opmerking 3 bij Matt. 12:34: Het woord "hart" komt 708 keer voor in de Bijbel (NBG51), het woord "harte" 46 keer en het meervoud "harten" 84 keer. Er zijn variaties zoals hartgrondig, hartelijk, hartzeer, hartelust, hartewens. Minder dan 20 keer verwijst het woord "hart" naar ons fysieke orgaan dat bloed rondpompt (voorbeelden: 2 Sam. 18:14; 2 Kon. 9:24).

De voornaamste woorden die met hart worden vertaald zijn (1) in het Oude Testament het Hebreeuwse woord "leb", en (2) in het Nieuwe Testament het Griekse woord "kardia". Beide woorden betekenen het belangrijkste orgaan van het fysieke leven, maar, zoals reeds genoemd, worden ze voornamelijk gebruikt om de innerlijke geestelijke en morele gesteldheid van de mens aan te duiden (1 Sam. 16:7).

Sommige dingen die de Schrift als deel van ons hart omschrijft zijn:

- (1) verbeelding of gedachte (Gen. 6:5; 8:21; 1 Kron. 29:18; Spr. 6:18);
- (2) geweten (1 Sam. 24:5; Hand. 2:37; Rom. 2:15; Heb. 10:22; 1 Joh. 3:20-21);
- (3) wijsheid en begrip (1 Kon. 3:9,12; 4:29; Spr. 10:8; 11:29; 14:33; 23:15);
- (4) trots (2 Kon. 14:10; 2 Korn. 26:16; Ps. 101:5; Spr. 16:18 met 18:12; 28:25; Jer. 49:16);
- (5) vreugde of blijdschap (Ps. 4:7; Spr. 15:13,15; Jes. 65:14; Joh. 16:22; Hand. 14:17; Ef. 5:19);
- (6) vrees (1 Sam. 28:5);
- (7) ongerechtigheid, boze dingen (Ps. 28:3; 140:2; Spr. 6:14);
- (8) gebroken hart (Ps. 34:18; 51:17);
- (9) onrecht (Ps. 66:18);
- (10) oorsprong van het leven (Spr. 4:23);
- (11) listigheid (Spr. 7:10);

- (12) dwaasheid (Spr. 12:23; 22:15);
- (13) verdriet (Spr. 15:13; Jes. 65:14; Jn. 14:1; 16:6; Rom. 9:2; 2 Kor. 2:4);
- (14) rebellie (Jer. 5:23);
- (15) misleiding en kwaadaardigheid (Jer. 17:9);
- (16) reinheid (Matt. 5:8);
- (17) zonde (Matt. 15:19; Marc. 7:21; Hand. 5:3);
- (18) geloof (Luc. 24:25; Hand. 8:37; Rom. 10:9-10; 1 Tim. 1:5; Heb. 10:22);
- (19) liefde (Marc. 12:33; Lk. 10:27; Rom. 5:5; 1 Tim. 1:5; 1 Pet. 1:22);
- (20) ongeloof (Marc. 11:23; Heb. 3:12);
- (21) begeerte (Ps. 37:4; Matt. 5:28; 2 Pet. 2:14).

Onze geest is beslist een deel van ons hart (Rom. 2:29; 2 Cor. 1:22; Gal. 4:6; Eph. 3:17; 1 Pet. 3:4), maar zoals uit 1 Petr. 3:4 blijkt, is het slechts een deel. Zonde, ongerechtigheid, ongeloof, enz. komen uit het hart maar niet uit de wedergeboren geest. Hebr. 4:12 geeft aan dat de geest en de ziel beide een deel van het hart zijn. Daarom maant de Schrift ons om met ons gehele hart (Hand. 8:37) en met eenvoud van hart te geloven (Kol. 3:22) en het hart kan innerlijk verdeeld zijn of we kunnen op twee gedachten hinken (Jak. 4:8). Daarom kan het woord "hart" de gehele innerlijke mens inhouden – geest, ziel, of ieder deel daarvan.